Engelli Bireylere Yönelik Sınav Uygulamalarında ve Engelli Kontenjanında Aranacak Sağlık Şartlarına Dair Yönetmelik

Resmi Gazete Tarihi : 8/3/2022 Resmi Gazete Sayısı : 31772

BİRİNCİ BÖLÜM
Başlangıç Hükümleri

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Yönetmelik; yükseköğretime geçişte Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı tarafından yapılan merkezi sınavlar ve yükseköğretim kurumları tarafından yapılan özel yetenek sınavları ile yükseköğretim programlarındaki ders geçmeye yönelik sınavlarda engelli bireylere yönelik sınav uygulamalarından ve engelli kontenjanlarından yararlanacak olan aday ve öğrencilerin sağlık şartlarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Dayanak

MADDE 2- (1) Bu Yönetmelik; 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 7 nci, 44 üncü ve 45 inci maddeleri, 17/2/2011 tarihli ve 6114 sayılı Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Hizmetleri Hakkında Kanunun 7 nci maddesi ile 1/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanunun 15 inci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 3- (1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) ÇÖZGER: 20/2/2019 tarihli ve 30692 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Çocuklar için Özel Gereksinim Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik kapsamında Çocuklar için Özel Gereksinim Raporunu,

b) Engelli kontenjanı: Özel yetenek sınavları ile öğrenci kabul eden programlarda Yükseköğretim Kurulunca oranı belirlenmiş engel türleri için ayrılan kontenjanı,

c) Engelli öğrenci: Fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duyusal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı topluma diğer bireyler ile birlikte eşit koşullarda tam ve etkin katılımını kısıtlayan tutum ve çevre koşullarından etkilenen ve bu durumu engelli sağlık kurulu raporu ile tespit edilmiş yükseköğrenim öğrencisini veya adayını,

ç) Engelli sağlık kurulu raporu: Tüm yaş grupları için Sağlık Bakanlığınca engelli/ÇÖZGER sağlık kurulu raporu vermeye yetkilendirilen hastanelerden alınmış ÇÖZGER/ESKR'yi,

d) ESKR: 20/2/2019 tarihli ve 30692 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Erişkinler için Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik kapsamında Erişkinler İçin Engellilik Sağlık Kurulu Raporunu,

e) Hastalıkların Uluslararası Sınıflandırılması (ICD) Kodu: Sağlık kurulu raporlarında da kullanılan, hastalıkların sınıflandırması ve hastalık isimlerinin kesin kriterlere göre bir araya getirilmesinden oluşan uluslararası kategorik kodlama sistemini,

f) Hastane: Sağlık raporundaki tanıya yönelik branşlarda uzman hekimi bulunan; Sağlık Bakanlığınca ÇÖZGER/ESKR/durum bildirir sağlık kurulu raporu düzenleme yetkisi verilmiş hastaneleri,

g) İşaretleyici yardımı: Cevap kâğıdında kendileri kodlama yapamayacak veya açık uçlu sorulara cevap yazamayacak adaylar ya da öğrenciler için cevap kâğıdında kodlama yapmak veya yazılı cevap vermek üzere ÖSYM tarafından ya da yükseköğretim kurumlarında ilgili anabilim dalı veya bölüm başkanlığı tarafından atanmış sınav görevlisini,

ğ) Okuyucu yardımı: Soruları kendileri okuyamayan aday veya öğrencilerin sınav sorularını okumak üzere ÖSYM tarafından ya da yükseköğretim kurumlarında ilgili anabilim dalı veya bölüm başkanlığı tarafından atanmış sınav görevlisini,

h) OSB: Otizm spektrum bozukluğunu,

ı) ÖGV: "Özel gereksinimi vardır" ibaresini,

i) ÖKGV: "Özel koşullu gereksinimi vardır" ibaresini,

j) ÖSYM: Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığını,

k) Sağlık kurulu raporu: Tüm yaş grupları için Sağlık Bakanlığının yetkilendirdiği hastanelerden alınmış durum bildirir sağlık kurulu raporunu,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM
Engelli Bireylere Yönelik Sınav Uygulamaları ve Engelli Kontenjanından Yararlanmaya İlişkin Genel Hükümler

Genel esaslar

MADDE 4- (1) Okuyucu/işaretleyici yardımı, büyük puntolu soru kitapçığı, ek süre verilmesi, engelli salonunda sınava alınma gibi engelli bireylerin sınav süreçlerine yönelik uygulamalar; imkanlar çerçevesinde mümkün olduğunca engel türü ve engel derecesi göz önünde bulundurularak yapılır.

(2) Engelli aday veya öğrencilerin sınavlarda yanlarında veya üzerlerinde bulunduracakları engellerine yönelik kullandıkları araç ve gereç taleplerinin değerlendirilmesi için ESKR/ÇÖZGER ile

birlikte araç ve gereç taleplerine ilişkin dilekçelerini, belirtilen süreler içerisinde sınavı yapan kuruma ulaştırmaları gerekmektedir. Beyaz baston ve benzer durumlar için sınav kurallarına uygun olmak, dilekçede belirtilmek ve ibraz edilen engelli sağlık kurulu raporunda taleple çelişen bir tanı bulunmamak koşullarıyla raporda yazmayan araç ve gereçler de sınav salonuna alınabilir.
(3) Engelli bireylere yönelik sınav uygulamalarından ve özel yetenek sınavlarında tanınan imkan ve engelli kontenjanlarından yararlanabilmeleri için bireylerin, ESKR veya ÇÖZGER'i bulunmalıdır. ÇÖZGER sadece 18 yaş altı bireyler için geçerlidir; 18 yaşını doldurmuş bireyler için daha önce almış oldukları ÇÖZGER'ler sınav başvurularında kullanılamaz. Ancak sınava başvuru tarihinden en fazla 3 ay öncesine kadar 18 yaşını dolduran kişilerin, bu süre zarfında ESKR alamamaları durumunda ÇÖZGER'i geçerli sayılır.
(4) Engelli bireyin başvuruda kullandığı ÇÖZGER veya ESKR usulüne uygun alınmamış ise kişi engelli bireylere yönelik sınav uygulamalarından yararlanamaz.
(5) Usulüne uygun alınmış ve üzerinde "sürekli" ibaresi bulunması durumunda ESKR/ÇÖZGER'in yenilenmesi istenemez, ancak engel düzeyinde sınav uygulamalarından yararlanma imtiyazını değiştirecek bir değişiklik olması beklenen hastalık/engel durumlarında, hastalığın güncel evresini/engel düzeyini gösteren güncel ESKR/ÇÖZGER sınavı yapan kurum tarafından talep edilebilir.
(6) Bu Yönetmelik ekinde sınırlı sayıda tanıya yer verilmiştir. Bu Yönetmelik ve ekinde tanımlanmamış engellilik durumu veya süreğen hastalığı olan veya tanımlananlardan farklı bir engel düzeyi olan ancak özel gereksinimi dolayısıyla bu Yönetmelikte geçen engelli sınav uygulamalarından yararlanmak isteyen aday veya öğrencilerin, ESKR veya ÇÖZGER ile başvurmaları durumunda başvuruları ÖSYM tarafından yapılan sınavlarda ÖSYM Başkanlığı, yükseköğretim kurumları tarafından yapılan sınavlarda senato, bağımsız vakıf meslek yüksekokullarında ise meslek yüksekokulu müdürlüğü tarafından değerlendirilerek karara bağlanır. Değerlendirmelerde, varsa, bu Yönetmelik ve ekinde geçen emsal tanı ve engel düzeyleri göz önünde bulundurulur.

Okuyucu ve/veya işaretleyici veya büyük puntolu soru kitapçığı yardımı
MADDE 5- (1) ESKR veya ÇÖZGER'de, Ek-1'deki Sağlık Bakanlığı ICD-10- TRM Hastalık ve Sağlık Girişimi Sınıflandırma kodları yer alan engelli aday veya öğrenciler, talep etmeleri durumunda okuyucu ve/veya işaretleyici yardımı alabilirler.
(2) Okuyucu yardımı alan görme engelli bireylerin sınav kitapçığına bakmasına izin verilmez. İşaretleyici yardımı alan bireylerin kendilerinin işaretleme yapmalarına izin verilmez.
(3) Bu madde kapsamında yer alan tanıları ve engel düzeyleri bulunan okuyucu yardımı alma hakkına sahip görme engelli aday veya öğrenciler, bunun yerine talepleri halinde büyük puntolu soru kitapçığı uygulamasından yararlanabilirler. Büyük puntolu soru kitapçığı uygulamasından yararlananlara ayrıca okuyucu yardımı verilmez.

Ek süre yardımı
MADDE 6- (1) Okuyucu ve/veya işaretleyici yardımı alanlara ek süre verilir.
(2) ESKR veya ÇÖZGER'de; Ek-1'deki tanıları, engellilik düzeyleri ve Sağlık Bakanlığı ICD-10- TRM Hastalık ve Sağlık Girişimi Sınıflandırma kodları yer alan engelli aday veya öğrenciler ile ilköğretimi bitirmeden önce işitme engeli tanısı almış, düzeltilmiş engeli %40 ve üzeri veya düzeltilmemiş engeli %70 ve üzeri olanlardan Ek-2'deki kodlar yer alan işitme engelli aday veya öğrenciler ek süre yardımı alabilir.
(3) Okuyucu ve/veya işaretleyici yardımı almaksızın ek süre yardımı alabilecek olan engelli aday veya öğrencilerin başvurularında 18 yaşından küçük bireylerin ÇÖZGER, 18 yaşını doldurmuş bireylerin ise ESKR ibraz etmeleri gerekir.
(4) Yükseköğretim kurumlarında ders geçme için yapılacak olan sınavlarda, grafik, çizim ve açık uçlu sorular gibi sınav içeriği göz önünde bulundurularak verilecek olan ek süre sınavın toplam süresinin %15'inden az, %30'undan fazla olamaz. ÖSYM tarafından yapılan yükseköğretime giriş sınavları ile yükseköğretim kurumları tarafından yapılan özel yetenek sınavlarında ise bu süre sınavın toplam süresinin %15'inden az olmamak üzere sınavı yapan kurum tarafından belirlenir.
(5) Her bir sınav için verilecek olan ek süre, sınavın içerik ve toplam soru sayısına göre sınavı yapan kurum tarafından belirlenerek önceden ilan edilir.

Engelliler için ayrılmış salonda sınava alınma
MADDE 7- (1) ESKR veya ÇÖZGER'de, Ek-3'teki tanıları, engellilik düzeyleri ve Sağlık Bakanlığı ICD-10-TRM Hastalık ve Sağlık Girişimi Sınıflandırma kodları yer alan engelli aday veya öğrenciler, talep etmeleri durumunda diğer adaylardan farklı olarak engelli salonunda sınava alınabilirler. Bu kişilere sınav süresince engellilik, hastalık veya diğer sağlık durumu göz önünde bulundurularak gerektiğinde şeker düzeyini ölçme, astım ilacını kullanma, oksijen tedavisi alma veya tuvalete çıkma gibi durumlar için izin verilir.

Kablolu-kablosuz iletişimi kesilmiş sınav salonlarında yapılacak sınavlar
MADDE 8- (1) ÖSYM tarafından yapılan sınavlarda sağlık/engel durumu nedeni ile özel bir alet, araç, gereç ve cihaz kullanma talebi olan engelli adayların bu taleplerinin değerlendirilmesi için ESKR veya ÇÖZGER ile birlikte ÖSYM tarafından istenen diğer bilgi ve belgeleri belirtilen süre içerisinde ÖSYM'ye ulaştırmaları halinde, sınav güvenliğini zedeleyecek nitelikte olan alet, araç, gereç ve cihaz kullanmak durumunda olan adaylar sınav merkezlerinde ÖSYM tarafından hazırlanacak her türlü kablolu-kablosuz iletişimi kesilmiş salonlarda merkezi sınava alınırlar.

Asansörü olan bina ve/veya giriş kat engelli sınav salonu
MADDE 9- (1) ESKR veya ÇÖZGER'de Ek-4'teki tanı ve Sağlık Bakanlığı ICD-10- TRM Hastalık ve Sağlık Girişimi Sınıflandırma kodları yer alan engelli aday veya öğrenciler, talep etmeleri durumunda asansörü olan bina ve/veya giriş kat engelli sınav salonunda sınava alınabilirler. Yükseköğretim kurumları tarafından yapılan sınavlarda, bu imkanın sağlanabilmesi için ilgili bölümün fiziki şartları göz önünde bulundurulur, erişilebilir bina/salon olmaması durumunda aday veya öğrencinin sınav salonuna erişebilmesi için ek tedbirler alınır.

Bilgisayar destekli sınav
MADDE 10- (1) İşitme engelliler için işaret dilinde hazırlanacak olan sınavlar veya düzeltilmiş engeli en az %40 ve üzerinde görme engelliler için sesli program yüklü bilgisayarlarla yapılacak sınav düzenlemeleri ile bu sınav uygulamalarından yararlanabilecek aday veya öğrencilerin belirlenmesine yönelik hususlarda sınavı yapan kurumun ilgili kurulları karar verir. Görme engellilerin sınavlarda sesli okuyucu kullanması için gerekli tedbirler sınavı yapan kurum tarafından alınır.

Okuyucu ve/veya işaretleyici olarak görevlendirilecek kişiler

MADDE 11- (1) Okuyucu ve/veya işaretleyici olarak görevlendirilecek kişiler, yabancı dil sınavlarında ilgili alanda en az lisans mezunu, yükseköğretim kurumlarına giriş sınavlarında ise tercihen özel eğitim, Türk dili ve edebiyatı, Türk dili ve edebiyatı öğretmenliği, Türkçe öğretmenliği, matematik öğretmenliği ve benzeri eğitim fakültesi programları, tiyatro ve iletişim fakültesi programları ya da sağlık programlarından mezun kişilerden diksiyonu iyi, sayısal alan için özellikle matematiksel ve sayısal ifadeleri okuyabilen kişilerden seçilir. Görevlendirilecek kişiler sınav öncesinde sınavı yapacak kurum tarafından engellilere yönelik sınav uygulamaları hakkında eğitime tabi tutulur ve sınav öncesinde sınav kurallarına uyacaklarına ve aday veya öğrenciye herhangi bir yardımda bulunmayacaklarına ilişkin bir taahhüt belgesi imzalar. Aksi bir durumda adayın sınavı geçersiz sayılır, okuyucu/işaretleyici olarak görevlendirilen kişi hakkında ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde işlem tesis edilir.

Geçici engeli olanlar

MADDE 12- (1) Sınav tarihinde kaza, yaralanma veya travmalara bağlı olarak eklerde yer alan tanılarda geçici sağlık problemi veya hastalık durumu oluşması veya hamileliğin tespiti durumunda yukarıdaki maddeler kapsamında engelli sınav uygulamalarından yararlanmak isteyen aday veya öğrenciler durum bildirir sağlık kurulu raporunu, hafta sonu yapılacak sınavlar ve ÖSYM tarafından yapılan sınavlar için sınavın yapılacağı hafta içerisinde en geç çarşamba günü mesai bitimine kadar ilgili kuruma sunarlar. Hafta içi yapılacak sınavlar için ise aday veya öğrenciler en geç sınav tarihinden iki gün öncesine kadar ilgili yükseköğretim kurumuna durum bildirir sağlık kurulu raporunu sunar. Bu sürenin bitiminden sonra sunulan raporlar için sınavla ilgili düzenleme yapılıp yapılamayacağı hususu, ilgili kurum tarafından imkanlar dahilinde değerlendirilir.

(2) Sağlık raporunun durum bildirir sağlık kurulu raporu olmaması veya özel merkezden alınmış olması durumunda sınavın geçerli sayılabilmesi için durum bildirir sağlık kurulu raporu vermeye yetkili devlet hastanesi veya üniversite hastanelerinden alınmış sağlık kurulu raporunun, sınavdan sonraki ilk hafta içerisinde en geç cuma günü mesai bitimine kadar ilgili kuruma ibraz edilmesi gerekmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Özel Yetenek Sınavları

Özel yetenek sınavları

MADDE 13- (1) Ek-1, Ek-2, Ek-3 ve Ek-4'te yer alan tanılara sahip engelli sağlık kurulu/sağlık kurulu/ÇÖZGER raporu bulunan adayların bu durumlarını, sınavın en geç iki hafta öncesine kadar bildirmeleri halinde, engel durumları özel yetenek sınavlarında göz önünde bulundurulur ve imkanlar çerçevesinde giriş katında veya tek kişilik salonda sınava alınma gibi sınav uygulamalarına yönelik tedbirler alınır. Alınacak olan tedbirler sınav içeriği göz önünde bulundurularak yükseköğretim kurumunun ilgili kurulları tarafından belirlenir.

(2) Sınav tarihinde kaza, yaralanma veya travmalara bağlı olarak eklerde yer alan tanılarda geçici engel durumu oluşması veya hamileliğin tespiti durumunda engelli sınav uygulamalarından yararlanmak isteyen aday veya öğrenciler hakkında 12 nci madde hükümleri uygulanır.

Özel yetenek sınavlarında engelli kontenjanı

MADDE 14- (1) Özel yetenek sınavları engelli kontenjanından aşağıda yer alan engel gruplarında belirtilmiş adaylar yararlanabilir:

a) Düzeltilmiş bedensel engeli %40 ve üzeri olmak üzere süreğen bedensel engeli bulunan adaylar.

b) Düzeltilmiş engeli %40 ve üzeri olmak üzere süreğen görme engeli bulunan adaylar.

c) Düzeltilmiş işitme engeli %40 veya düzeltilmemiş işitme engeli %70 ve üzeri olmak üzere süreğen işitme engeli bulunan adaylar.

ç) Engel düzeyi %50 ve üzeri olmak üzere zihin yetersizliği/mental retardasyonu bulunan adaylar.

d) Engel düzeyi %40 ve üzeri olmak üzere aşağıdaki ICD kodları dahilinde otizm spektrum bozukluğu/yaygın gelişimsel bozukluk tanısı olan adaylardan;

1) F84.0: Çocukluk otizmi,

2) F84.1: Atipik otizm,

3) F84.2: Rett sendromu,

4) F84.3: Diğer çocukluk disentegratif bozukluğu (disentegratif psikoz, Heller Sendromu ve benzeri),

5) F84.5: Asperger sendromu,

6) F84.8: Diğer yaygın gelişimsel bozuklukları,

olanlar.

(2) Özel yetenek sınavı ile öğrenci alan programların engelli kontenjanına başvuru yapabilmek için adayların;

a) Sağlık Bakanlığının yetkilendirdiği hastanelerden alınmış ESKR veya ÇÖZGER'inin bulunması,

b) Bu maddenin kapsamında bulunan tanılarının ve engel düzeylerinin karşılıklarının ESKR veya ÇÖZGER'de belirtilmiş olması,

c) Sınavın yapıldığı yıl dahil son iki yıl geçerli olmak üzere Temel Yetenek Testi (TYT) puanının en az 100 ve üzeri olması,

gerekmektedir.

(3) Engelli kontenjanında özel yetenek sınavlarına 100 TYT puanı ile başvuru imkanı birinci fıkrada yer alan tanılar ile sınırlandırılmıştır. Bunların dışındaki tanılara sahip engelli veya süreğen hastalığı bulunan adaylar, yükseköğretime giriş sınavları ve özel yetenek sınavlarında engellilere tanınan diğer imkanlardan yararlanabilmekle birlikte engelli kontenjanından ilk etapta yararlanamaz; ancak ilgili engelli kontenjanının boş kalması durumunda; özel yetenek sınavına başvuru için aranan TYT taban puanını sağlamak ve engel durumu %40 ve üzeri olmak suretiyle özel yetenek sınavı için başvurmuş ve sınava girmiş olması durumunda engelli kontenjanından yararlanabilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Yükseköğretim Kurulu ve yükseköğretim kurumlarında yapılacak olan düzenlemeler

MADDE 15- (1) Yükseköğretim kurumlarında eğitim alan engelli öğrenciler için okuyucu/işaretleyici yardımı, ek süre, erişilebilir salon ve sınav uygulamaları gibi hususlarda alınacak tedbirler bu Yönetmeliğin ikinci bölümü göz önünde bulundurularak her eğitim ve öğretim dönemi başında engelli öğrenci biriminin önerileri ile birlikte üniversitelerde senato, bağımsız vakıf meslek yüksekokullarında müdürlük tarafından değerlendirilerek karara bağlanır.

(2) Geçici engel durumları hariç olmak üzere, süreğen engeli olan öğrencilerin, kendilerine mahsus sınav uygulamalarından yararlanabilmeleri için eğitim ve öğretim döneminin başında ve

üniversitenin belirlediği süre içerisinde ilgili dekanlık veya enstitü/yüksekokul/meslek yüksekokulu müdürlüğüne başvurmaları gerekir.
(3) Yükseköğretim Kurulu okullaşma çağındaki dezavantajlı grupların yükseköğretime erişim, eğitim ve öğretimde yer alma hususlarında kapsayıcı ve sayısal hedefleri izlemeye yönelik her türlü tedbiri alır.
(4) Yükseköğretim kurumları; dezavantajlı öğrenciler için yükseköğretime fiziksel ve eğitsel erişimde, eğitim ve öğretimin süreçleri ile sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere katılmada, yükseköğretim kapsamında kalmada ve yükseköğretimi tamamlamada, yükseköğretimde var olan iç ve dış hareketlilikten yararlanmada her türlü destekleyici tedbirleri alır. Bu öğrenciler için eğitim ve öğretim süreçlerinde dezavantajları ve engel durumları dikkate alınarak izleme, değerlendirme ve raporlama yapılır.
(5) Yükseköğretim kurumları öğrencilere verdiği mali destek ve burslandırmada dezavantajlı öğrencilere öncelik tanır.

Diğer hükümler
MADDE 16- (1) ÇÖZGER/ESKR/durum bildirir sağlık kurulu raporu tanılarında Sağlık Bakanlığı tarafından ICD-11 veya başka bir kodlama sistemi kullanılmaya başlandığında bu Yönetmelikte yazan eşdeğer tanılar esas alınır, ICD-10'a ait kodlama esas alınmaz.
(2) Bu Yönetmelik ile ilgili sorunları veya tereddütleri gidermeye Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı yetkilidir.

Yürürlük
MADDE 17- (1) Bu Yönetmelik 2022-2023 eğitim-öğretim yılı başında yürürlüğe girer.

Yürütme
MADDE 18- (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Yükseköğretim Kurulu Başkanı yürütür.

Yönetmelik eki için tıklayınız ...

Bakanlık Bağlantıları

İyilik Var
Kadın Girişimci
İlk Öğretmenim Ailem
Aile Eğitim Programı
Bakanlığımıza Yapılacak Bağışlar ve Yardımlar
Erişilebilirlik Değerlendirme Modülü

© 2026 Tüm Hakları Saklıdır.

EBYS (Belgenet) | BİTS | Yardım Masası